

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 35

1. rujna 2011.

cijena 100 Ft

III. Metodička konferencija u organizaciji Hrvatske državne samouprave u Pečuhu

Komentar

Štetno djeluje

U 33. broju Hrvatskoga glasnika mogli smo čitati komentar Stipana Balatinca pod naslovom „Etnobiznis zamijenjen biznisom bodova”. Radi se o rezultatima dodjele dodatne državne potpore mjesnim i područnim narodnosnim samoupravama, koja je dodijeljena na temelju poslanih zapisnika narodnosnih samouprava. Zavirimo li u rezultate dodijeljene potpore, mnogi smo iznenađeni, pogotovo zbog toga što neke samouprave za čije djelovanje se ne čuje, koje nisu ni pretplatnici našega tjednika, u kojim naseljima jedva ima registriranih pripadnika – dobili su zavidne iznose. Ali tko zna, možda te samouprave u tajnosti mnogo više rade nego o čemu mi znamo, pa ako ništa drugo, onda mnogo rade na tome da donesu odluke kako bi za to dobili bodove, a naravno, one koje rade u praksi, nemaju vremena pisati odluke. Dakako, zbog takve raspodjele potpore vijećnicima onih samouprava koje su vrlo aktivne, a dobile skromniju potporu, ostaje gorak okus u ustima, pa će misliti čemu raditi, samo nekoliko puta zasjednemo, donesemo mnoštvo odluka, a tko mari hoće li se one ostvariti ili ne. Ja sam iz rezultata dodijeljene potpore zapazila upravo ono da one organizacije koje aktivno rade, dobile su manje potpore (naravno, izuzetaka ima) jer vjerojatno nemaju toliko vremena za administraciju, jer one su na terenu, organiziraju priredbe, tečajeve, tabore, surađuju s drugim organizacijama itd. Iz rezultata se ne prepoznaje ni način vrednovanja odluka, pripazi li se na vrijednosti jedne odluke, jer recimo ako se neka samouprava odluči za stipendiranje svojih srednjoškolaca ili studenata koji uče na hrvatskom terenu, to kod samouprave iziskuje veći materijalni teret nego da se odluči za organiziranje bala, a da ne spomenem da od dvije aktivnosti koja je vrednija glede očuvanja nacionalnog identiteta, ili ako netko pokrene tečaj hrvatskoga jezika ili organizira piknik itd. Očito je da su i ovdje rupe u zakonu i možda bi bilo vrijedno da se naša krovna organizacija u vezi s tim kontaktira s nadležnim organima, jer takve mjere vrlo štetno djeluju na poštene zanesenjake naše zajednice, koji umjesto da bi dobili ikakvu naknadu za svoj rad, često vade iz svoga džepa kako bi se neka priredba, tabor ili hodočašće ostvarilo na visokoj razini, i služilo snaženju i gajenju nacionalne svijesti. S druge strane možemo biti sretni što su neke samouprave dobile zavidne potpore i nadamo se da će sve one odluke koje su donijele, pomoću ove materijalne potpore, koja je dobivena upravo u te svrhe, ostvariti mnoge aktivnosti jačajući time cjelokupnu našu zajednicu.

Inače rezultati dodjele diferencirane potpore nisu ništa drugo nego vjerna slika našega društva, želja da se u što kraćem vremenu, sa što manje truda zaradi, iskorištavanje mogućnosti, pa tko je snalažljiv, to će iskoristiti, ali u jednoj maloj zajednici takvi postupci vrlo loše djeluju, poraste osjećaj zavisti među članovima zajednice, oni koji djelatno rade, osjećaju svoj rad besmislenim, zbog nepravdnosti izgube volju za daljnjim radom, a mislim da to vrlo štetno djeluje na cijelu zajednicu, upravo zbog toga bilo bi vrijedno razmotriti način ocjenjivanja tih zapisnika s nadležnim organima.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Promatrajući tablicu s dodijeljenim brojem bodova preračunatih u forinte, iz položaja glavne urednice Hrvatskoga glasnika počinje me boljeti glava. Tko je tu neobaviješten? Nije u pitanju samo ovaj slučaj, svjedok sam niza odluka, njihove provedbe, podjela državnih sredstava u proračunima samouprava, civilnih udruga, ustanova, trošenja novaca čije obračune tako dobro podnosi bijeli papir. Ali kome je to dobro? Što to znači za budućnost male hrvatske zajednice u Mađarskoj? Što to znači za sutra? Zar doista ne znamo gdje smo i što radimo? Ili je tek važno, zapravo najvažnije, imati dobrog bilježnika, donijeti niz odluka, naravno, uredno ih obraditi u zapisniku, pa i onda ako ih nećemo moći ostvariti, i tako potvrđivati postojanje Hrvata u jednome mjestu. Ako su nam sva naselja jednako važna po pitanju budućnosti Hrvata, ako su nam svi novinari jednako dobri, ako su nam svi svećenici jednako hrvatski nastrojeni, svi učenici jednako marljivi, ako su nam sve kazališne predstave izvrsne, sva kulturna društva podjednako dobro plešu... Tko su nam uzori kojima težimo? Po broju dodijeljenih bodova (svaka čast iznimkama) jasno nam je što trebamo činiti za peticu. Jer veći bod zapravo je bolja ocjena

rada, u našem slučaju HRVATSTVA. U posljednjih gotovo dvadeset godina samoupravljanja mnogo se radilo, ali se, bome, mnogo i trošilo. Tako i na službene i neslužbene potrebe, na nikad vraćene fotoaparate, tamburice, knjige, račune teške desetke tisuća forinti, na honorare, putne troškove... Jer trebalo je potrošiti dobivenu potporu. Troši se i danas. Ali nije svejedno na što se troši. Odluka o načinima trošenja jest odluka koju donosi i birano političko tijelo... Ono bez baze koja poznaje hrvatsku kulturu, jezik i tradiciju, bez vrtića i škola koje treba pomagati, bez baze koja zna čitati na hrvatskom jeziku, baze kojoj je potpuno svejedno je li se pleše naše ili njihovo kolo, tek je važan ukusan paprikaš i hladno pivo, može trošiti i opravdavati

Po broju dodijeljenih bodova (svaka čast iznimkama) jasno nam je što trebamo činiti za peticu. Jer veći bod zapravo je bolja ocjena rada, u našem slučaju HRVATSTVA.

svoju odluku pojmom „politiziranja“. Ako nas ne boli pitanje „kako uložiti i potrošiti“ svaku dodijeljenu forintu za dobrobit Hrvata u Mađarskoj kao u nokat zabijeni čavao, nismo je ni zaslužili.

Branka Pavić Blažetin

Povijesni spomen-park u Mohaču

Mohač, 28. kolovoza 2011. godine. Sudionici na predaji nove četverokatne zgrade za prijame, pokrivene staklenom kupolom u obliku krune, koja je sagrađena u Povijesnom spomen-parku u Mohaču povodom 485. obljetnice Mohačke bitke.

Aktualno

Trnovit put do kongresa Saveza Hrvata u Mađarskoj, datum kongresa zasada nepoznat

Martin Išpanović, predsjednik Zemaljskog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj, sazvao je sjednicu Zemaljskog odbora za 13. kolovoza. Sjednica je održana u Budimpešti, u HDS-ovu sjedištu. Na dnevnom je redu bio: Proračun i program Saveza Hrvata u Mađarskoj za 2011. godinu; Uvjeti sazivanja Kongresa Saveza Hrvata u Mađarskoj; Ostala pitanja i prijedlozi. Od šest članova Predsjedništva (kojega čine predsjednici regija) troje njih nije nazočilo sjednici: Jelica Pašić Drajkó (Budimpešta), Čaba Horvath (Gradišće) i Ladislav Gujaš (Zala). Iz Zale sjednici nije pribivao nijedan od članova Zemaljskog odbora. Sjednici je nazočilo 14 od dvadeset i sedam članova Zemaljskog odbora.

Nakon prihvaćanja dnevnoga reda predsjednik Saveza Joso Ostrogonac upoznao je nazočne s dobivenom potporom Ministarstva javne uprave i pravosuđa za djelovanje u 2011. godini u iznosu od 3 310 000 forinti, i to po natječajnim stavkama. Velik dio te svote, oko 30%, namijenjen je troškovima održavanja auta, benzina, osiguranja auta i poreza na auto, na što se predsjednik Udruge baranjskih Hrvata Ivan Guban glasno zapitao je li Savezu potreban taj auto. Već na jednoj od prijašnjih sjednica Predsjedništva zaključeno je kako će se odluka o tome odgoditi do kongresa. Joso Ostrogonac reče kako su uz narečeno poslana još dva natječaja za koje je također dobivena potpora. Upozorio je kako je stanje oko natječaja za sredstva potpore kritično i kaotično (može se tražiti potpora po određenim stavkama u maksimalnom iznosu do pet milijuna forinti) te rokovi obračuna dobivenih sredstava. U raspravi oko prve točke naglasio je kako stižu i uplate članarina udruga i pojedinca, te kako će se po prijašnjem dogovoru 80% tih sredstva vratiti u regiju, a 20% će ostati u središnjem proračunu. Dio proračuna Saveza Hrvata u Mađarskoj čini i iznos uplata članarina, a rok uplate je bio 30. srpnja. Kako je predsjednik Ostrogonac izvijestio, uplata članarine iznosi umalo dva milijuna i dvjesto tisuća forinti. Reče kako je pet regija u redu, problem je Zalska regija iz koje Savez nema nijednoga člana, ni pojedinca ni udrugu, iako je on poslao pisma i čekove na više adresa. Članarina za udrugu u Savezu iznosi 5 000 forinti za godinu dana, članarina za pojedinca u Savezu iznosi 2400 forinti za godinu dana. Stanje je to teže i delikatnije što po sadašnjemu stanju stvari, ako bi kongres bio sljedećega mjeseca, Zalska regija na njemu ne bi imala nijednoga delegata. Zemaljski je odbor razmišljao i o mogućoj turneji po zalskim naseljima i razgovorima s tamošnjim ljudima i civilnim udrugama kao dio pokušaja rješavanja nastalog problema, a čula se zamisao da se Savezov kongres zbog političkih razloga održi u Zali. Predsjednik Ostrogonac

naglasio je kako je potrebno zadržati jedinstvo, a neki članovi Zemaljskoga odbora revoltirano su se zapitali nad moralnošću predstavnika pojedinih regija, pogotovo u svjetlu mandata u sadašnjem sazivu HDS-a. Prizvano je vrijeme kada se lupalo šakom po stolu i na neki način ucjenjivalo glede toga. Po riječima Jose Ostrogonca, Savez ima oko 500 članova i nužno je što prije sazvati kongres, još ove godine. Bilo je mišljenja kako to treba uskladiti i pričekati odredbe novoga Zakona o civilnim udrugama, koje će biti bitne i za Savezovu djelatnost u budućnosti. Stoga je Zemaljski odbor zauzeo stav, neka Predsjedništvo u svjetlu rečenoga riješi datum sazivanja kongresa. Zemaljski je odbor donio odluku kako se delegati na kongres mogu birati od članova Saveza koji do 15. listopada uplate članarinu. Predsjednik je izvijestio nazočne kako je u pripremi novi statut Saveza, koji će biti primjeren novomu civilnom zakonu. Budući da će narečeni zakon najvjerojatnije biti prihvaćen jesenas, g. Ostrogonac je predložio da se kongres sazove nakon toga.

Na sjednici je potaknuo i popis pučanstva u Mađarskoj u listopadu. Predsjednik Saveza je naglasio kako treba poticati ljude, posebice u Bačkoj gdje je ponovno pokrenuto takozvano bunjevačko pitanje.

Na sjednici Zemaljskoga odbora u više navrata je bilo potaknuto pitanje Zalske regije. Koji su razlozi da iz te regije, gdje uspješno djeluje više udruga, ima niz društava, aktivnih na kulturnom polju, nema nijednog člana Saveza?

- hg -

**„Ako se s naše strane nitko neće pozvati na kongres ili nećemo moći nikoga delegirati, mi ćemo to pitanje otvoriti na drugim forumima”
– reče Ladislav Gujaš**

Predsjednik Društva Horvata kre Mure Ladislava Gujaš novinarki Kristini Goher je na njeno pitanje „Kako to da nijedan od zastupnika narečene županije nije nazočio sjednici Zemaljskog odbora?” odgovorio: stjecajem okolnosti nismo mogli sudjelovati sjednici Zemaljskoga odbora, ja sam imao obiteljske obveze, a drugo, na pitanje uvjeta sazivanja kongresa već smo toliko vremena potrošili, jednostavno naši stavovi se razilaze, izgleda nismo na istoj valnoj dužini, neki misle ako je netko član regionalne organizacije, nije ujedno član Saveza. Oko toga se vodi debela polemika. Mi smo se onovremeno učlanili i u Savez i Društvo, bila je ideja da svaka regija ima svoje regionalno društvo i preko toga da se uključi u Savezov rad. Ja žalim nastalu situaciju, znam kako je to pravno pitanje. Naš je stav i smatramo ako Savez sazove kongres, naš stav poznaje Predsjedništvo, kako neće pasti odluka koja će izolirati neke regije i Hrvate koji su i do sada bili Hrvati. Nije riječ o članarini već o principu.

Savez je krovna organizacija kojoj pripadamo i mi, do sada se tako radilo i ako dobro znam, Savez je i u svojim izvješćima i pismenim materijalima koji su se dostavljali na određena mjesta, naglašavao kako

svi programi koji su se organizirali bili su zajednički, a i novac koji je stigao Savezu, dijelio se dalje u regije.

Na pitanje kako se ni Društvo Horvata i nijedno drugo društvo iz regije do sada nije učlanilo u Savez, a na sjednici Zemaljskog odbora donesena je odluka kako samo ona društva mogu poslati delegate koji su platili članarinu, a i fizičke osobe mogu glasovati za delegate na kongres ako su uplatili članarinu do 15. listopada, Ladislav Gujaš je odgovorio: to nije tako jednostavno pitanje, Savez službeno mora isključiti dosadašnje članove koji nisu uplatili članarinu, to što je sud donio odluku da se mora plaćati članarina, to ne znači da oni koji nisu uplatili članarinu nisu članovi Saveza, ako se po tom pitanju isključi Zalska regija, to će izazvati niz problema i pravnih konflikata.

Ako se s naše strane nitko neće pozvati na kongres ili nećemo moći nikoga delegirati, mi ćemo to pitanje otvoriti na drugim forumima. Mi smo pokušali animirati ljude. Poslao sam dva čeka i za Savez i Društvo, ljudi su uplatili članarinu za Društvo i misle kako su time automatski i članovi Saveza – reče Ladislav Gujaš.

Donosi odluke i dobivaš bod ili

raspodjela dodatne državne potpore

Donosi odluke i dobivaš bod, moglo bi biti geslo rezultata raspodjele dodatne državne potpore za obavljanje zadaće mjesnih i područnih samouprava narodnosnih zajednica. Naime ove godine, za razliku od lanjske kada se dostavljala molba i popunjeni obrazac te dokumentacija o odlukama, djelovanje mjesnih i područnih manjinskih samouprava vrednovan je temeljem zapisnika.

Po rezultatima na web-stranici Temeljnoga koordinacijskog fonda „Sándor Wekerle” za hrvatsku zajednicu raspodijeljen je sveukupan iznos od 95.679.296 Ft. Najviši iznos, 3.374.556 Ft, dobila je dušočka Hrvatska manjinska samouprava, a četrnaest hrvatskih samouprava nisu dobile potporu. U Baranjskoj županiji najviši iznos dodijeljen je Mohaču, u Budimpešti XV. okrugu, u Fejerskoj županiji Erčinu, u Jursko-mošonsko-šopronskoj Kemlji, u Peštanskoj Tukulji, u Šomođskoj Daranju, u Željeznoj Petrovome Selu, a u Zalskoj Keresturu. Na područnoj razini najviši je iznos dodijeljen Šomođskoj, a najniži Zalskoj županiji.

Bodovni sustav prosudbe o dodatnoj državnoj potpori za obavljanje zadaće jest privitak Vladine uredbe 342/2010 (XII.28.), u kojem je opisano odluke o pojedinim zadaćama koliko se mogu bodovati.

1. *Zadaće u vezi sa zastupanjem interesa manjine.* Odluke zastupničkog tijela u vezi sa zastupanjem stečenih prava, zastupanjem interesa, očuvanjem interesa manjinske zajednice, ukinućem društvenih razlika, društvenim odgojem, uporabom materinskoga jezika, radom ustanova koje djeluju u danj okolini i jačanjem svijesti kulturne pripadnosti manjinske zajednice. Jedna odluka: maksimalno pet bodova. Maksimalni broj bodova: 30.

2. *Odluke u vezi s kulturnom autonomijom manjina* (kultura, opća prosvjeta, obrazovne zadaće, očuvanje običaja, glasila, razvitak općih dobara) obavljanjem osnivačkih, suosnivačkih, održavateljskih zadaća ustanove i organizacijski poslovi.

2.1. Na polju djelovanja manjinske samouprave, odluke zastupničkog tijela u vezi s odgojem manjinske zajednice, razvitkom uvjeta obrazovanja, razvitkom materinskoga jezika. Jedna odluka: maksimalno pet bodova. Maksimalni broj bodova: 30.

2.2. Odluke zastupničkog tijela u vezi s povijesnom prošlošću manjinske zajednice dane okolice, zadaćama njegovanja kulturnog naslijeđa, obavljanjem osnivačkih ili održavateljskih zadaća općeprosvjernih ustanova, općih dobara, glasila, suradnjom s općeprosvjernom ustanovom, glasilom koji nije u nadležnosti, organiziranje programa na materinskom jeziku na području djelovanja manjinske samouprave. Jedna odluka: maksimalno pet bodova. Maksimalan broj bodova: 30.

3. *Ostale zadaće u vezi s manjinskim životom*

Odluke zastupničkog tijela o suradnji s civilnim udrugama, podupiranju djelovanja mjesne vjerske djelatnosti na materinskom jeziku. Jedna odluka: maksimalno jedan bod. Maksimalni broj bodova: 10.

Sveukupno se može dodijeliti sto bodova. U privitku nije navedeno koliko vrijedi jedan bod, to doznajemo jedino pomoću već donesene odluke. Po tomu jedan bod vrijedi potporu u iznosu od 42.715 Ft. Također za razliku od lanjske godine, ovoga puta pri donošenju odluke nisu zatražena mišljenja, a ni sudjelovanje državnih manjinskih samouprava. Lani u ime Hrvatske državne samouprave u radu je sudjelovao Šandor Petković, tadašnji predsjednik Odbora za financije i nadzor HDS-a.

Sastavila: *Kristina Goher*

Mjesne hrvatske samouprave

Naselje	Broj bodova	Dodijeljen iznos	Naselje	Broj bodova	Dodijeljen iznos
Bačko-kiškunska ž.			Stolni Biograd	6	256.295
Aljmaš	21	897.034	Ukupni iznos: 2.648.385		
Bikčić	18	768.886	Jursko-mošonsko-šopronska županija		
Baja	26	1.110.613	Bizonja	4	170.863
Baćino	23	982.465	Umok	26	1.110.613
Čavolj	17	726.170	Jura	1	42.715
Čikerija	41	1.751.352	Vedešin	7	299.011
Dušnok	79	3.374.556	Kemlja	41	1.751.352
Sentivan	0	0	Koljnof	38	1.623.204
Gara	46	1.964.931	Stari Grad	4	170.863
Santovo	11	469.874	Šopron	6	256.295
Kalača	27	1.153.329	Horpač	10	427.159
Kaćmar	28	1.196.045	Unda	16	683.454
Kečkemet	19	811.602	Ukupni iznos: 6.535.529		
Baškut	42	1.794.068	Peštanska županija		
Tompa	0	0	Andzabeg	0	0
Ukupni iznos: 17.000.925			Bata	1	42.715
Baranjska županija			Senandrija	5	213.579
Ranjoš	5	213.579	Tukulja	41	1.751.352
(Aranyosgadány)	0	0	Ukupni iznos: 2.007.646		
Birjan	0	0	Šomođska županija		
Fok	26	1.110.613	Barča	28	1.196.045
Križevci	10	427.159	Bojevo	33	1.409.624
Starin	17	726.170	Daranj	45	1.922.215
Martinci	18	768.886	Tomašin	17	726.170
Harkanj	16	683.454	Gamaš	4	170.863
Edsemartin	11	469.874	Rasinja	10	427.159
(Hegyszentmárton)	3	128.147	Kapošvar	20	854.318
Kašad	9	384.443	Dombol	25	1.067.897
Katolj	9	384.443	Lukovišće	25	1.067.897
Kesuj	2	85.431	Nadatat	5	213.579
Komlov	16	683.454	Potonja	28	1.196.045
Mišljen	11	469.874	Brlobaš	25	1.067.897
Kukinj	31	1.324.193	Novo Selo	34	1.452.340
Kuljket	7	299.011	Izvar	18	768.886
Lančug	27	1.153.329	Ukupni iznos: 13.540.935		
Lotar	0	0	Tolnanska županija		
Šaroš	5	213.579	Dombovar	9	384.443
Majša	3	128.147	Željezna županija		
Mohač	37	1.580.488	Bika	3	128.147
Minjorod	7	299.011	Čepreg	3	128.147
Dopsa (Nagyodobsza)	14	598.022	Četar	37	1.580.488
Kozar	9	384.443	Hrvatske Šice	7	299.011
Narad (Nagygyárád)	8	341.727	Hrvatski Židan	40	1.708.636
Olas	25	1.067.897	Kiseg	36	1.537.772
Pečuh	5	213.579	Narda	46	1.964.931
Udvar	3	128.147	Plajgor	24	1.025.181
Pogán	13	555.306	Prisika	20	854.318
Šeljín	34	1.452.340	Petrovo Selo	51	2.178.511
Šikloš	0	0	Sambotel	35	1.495.056
Vertiga (Sósvertike)	3	128.147	Turan	0	0
Sajka	9	384.443	Ukupni iznos: 12.900.198		
Salanta	22	939.749	Zalska županija		
Sebinj	0	0	Bečehel	1	42.715
Surdukinj	11	469.874	Belezna	0	0
Semelj	0	0	Fičehaz	19	811.602
Selurince	9	384.443	Letinja	13	555.306
Siget	10	427.159	Mlinarci	9	384.443
Sukit	0	0	Kerestur	24	1.025.181
Vajslov	0	0	Kaniža	13	555.306
Vršenda	24	1.025.181	Petrivente	3	128.147
Ukupni iznos: 19.649.299			Pustara	14	598.022
Boršodsko-abaujsko-zemplenska ž			Sepetnik	14	598.022
Miškolc	0	0	Sumarton	10	427.159
Budimpešta	25	1.067.897	Serdahel	6	256.295
II. okrug	19	811.602	Ukupni iznos: 5.382.198		
IV. okrug	20	854.318	Sveukupni iznos za hrvatske manjinske samouprave: 88.251.006		
V. okrug	0	0	Područne hrvatske samouprave:		
VII. okrug	19	811.602	Županija		
X. okrug	7	299.011	Broj bodova	Dodijeljen iznos	
XI. okrug	22	939.749	Bačko-kiškunska	19	754.746
XIII. okrug	1	42.715	Baranjska	23	913.640
XIV. okrug	8	341.727	Budimpeštanska samouprava	44	1.747.833
XV. okrug	33	1.409.624	Jursko-mošonsko-šopronska	17	675.299
XVIII. okrug	5	213.579	Šomođska	54	2.145.068
XIX. okrug	8	341.727	Željezna	23	913.640
XXII. okrug	20	854.318	Zalska	7	278.064
Ukupni iznos: 7.987.869			Sveukupni iznos: 7.428.064		
Čongradska županija					
Segedin	5	213.579			
Fejerska županija					
Pentela	5	213.579			
Erčin	51	2.178.511			

Blagoslivljanje nove zgrade zdravstvenoga centra

Jedan dan pred velikim državnim svetkom je selska općina, na čelu s načelnikom Franjom Grubićem, pozvala na predaju obnovljene liječničke ordinacije u sredini sela. Po pozdravni riči je načelnik informirao pozvane goste i zainteresirane o ovom projektu. Cijeli projekt je stao: 32.984.408 Ft, od kih su prik EU fondacije uspješno dostali: 28.984.408 Ft, a ostala financijska sredstva je omogućila mjesna samouprava: 3.220.490 Ft. Ova zgrada je u prošlosti služila kot dičji vrtić, zatim je u njoj dostala ordinaciju i doktorica za dicu, a nedavno i savjetovališće za majke.

*Geza Völgyi st.
prikzame nagradu od načelnika
Franje Grubića*

*Vlasnici nagrade Pro Urbe.
Sliva: Geza Völgyi st., Ema Tot
i Ladislav Horvat*

Parlamentarni zastupnik i časni gradjan sela Mate Firtl je isto pozdravio ov projekt i ujedno je zahvalio Koljnofcem i svim ki potpomažu djelovanje samouprave. Kako je još rekao, ovo svečevanje pred svetkom Sv. Štefana je i posebna prilika da se spomenuju zaslužni ljudi i veliki projekti Koljnofa. Na ovoj svetačnosti su bili nazoči i vlasnici nagrade Pro Urbe (Laci „bácsi” Horvat i Ema Tot), koju dodiljuje selska samouprava na inicijativu mjesnih organizacijov za istaknutu djelatnost na kulturnom i društvenom polju Koljnofa.

Ovu nagradu je ovo ljeto dostao nam svim poznati kulturni djelatnik i motor Gradišćanskih Hrvatov, Geza Völgyi st. Njegove zasluge su daleko poznate.

Načelnik Franjo Grubić je čestitao Gezi Völgyiju i zaželjio mu je još dobro zdravlje i čuda strpljenja na onom putu na kom već skoro tri desetljeća neumorno djela. Gosti su se po blagoslivljanju mjesnoga farnika Antala Németha mogli uvjeriti i sami u uspješnom završetku ovoga projekta.

Ingrid Klemenšić

Djelatnice obnovljenoga zdravstvenoga centra

Projekt zelenog vrtića se proširuje

Ponovno su se udružila mjesta Marcaliba (Marcali), Donja Dubrava i Mlinarci da nastave lanjski uspješni Projekt zelenog vrtića, ovaj put projektom pod naslovom „Preko staza prošlosti na zajednički put.” Projektu se pridružilo i malo zalsko mjesto Zalamerenye. Projekta je svečano otvoren u Donjoj Dubravi 20. srpnja. Vrijednost mu je 164.930 eura, od čega 140.190,50 eura financira Europska Unija.

Složni načelnici

Projekt drugog poziva IPA programa „Preko staza prošlosti na zajednički put” nastavak je projekta „Zelena misao i tradicije”, ostvarenog također u okviru IPA programa. Nositelj projekta i ovaj put je Samouprava grada Marcalibe, a broj partnera ove godine porastao je s dva na tri naselja. Cilj je istražiti zajedničke vrijednosti kulturne baštine i povijesti u koji se uključuju dječji vrtići.

U svim naseljima podjednako se ostvaruju vrijedni sadržaji tijekom devet mjeseci, provode se stručni programi, za odgojiteljice i ovaj put se organizira 30-satno usavršavanje dramske pedagogije, organiziraju se radionice na kojima će obraditi povijest, kulturu i folklor tog područja, što će ubuduće ugraditi i u predškolski odgoj. Za djecu vrtićke dobi i ovaj put će se organizirati poučni izleti u Zalamerenye, a pri kraju projekta će se za njih u marcalipskome dječjem vrtiću prirediti kviz o naučenome. Na sva četiri mjesta ostvaruju se i ulaganja, u Marcalibi će se obnoviti dvorište s posve uređenim terenom, izradit će se mala pozornica za lutkarsko kazalište, utvrda bajkâ, čudesni putovi, krušna peč, odnosno sadit će se ukrasno bilje. U Donjoj Dubravi i u Zalamerenyeu uredit će se obrazovno središte gdje će se odvijati predavanja za pedagoge i ogledna predavanja, u Mlinarcima će se nabaviti razna sredstva za dramsku pedagogiju, pokretna pozornica, paravan, zasjena i tehnička sredstva. Tijekom projekta objavljuje se posebno izdanje, informacije i razni sadržaji projekta će se objaviti na njegovoj web-stranici.

U Donjoj Dubravi svečanom otvaranju sudjelovali su svi načelnici projektnih partnera, dr. László Sütő, načelnik Marcalibe, u ulozi domaćina Marijan Varga, načelnik Donje Dubrave, Stjepan Vuk, mlinarčki načelnik, i László Odor, načelnik Zalamerenyea, te drugi načelnici, odgojiteljice iz raznih međimurskih općina. Prigodom svečanog otvaranja Općina Donja Dubrava dodijelila je zahvalnicu g. Sütou zahvaljujući mu doprinosu u dosadašnjim europskim projektima. Načelnik Marijan Varga spomenuo je približavanje trećeg poziva IPA programa najesen, u kojem se očekuju projekti vezani uz turizam. Smatra da u zajedničkoj povijesti prekograničnog područja našle bi se razne točke povezivanja.

ZNANJE hrvatskoga jezika i izgradnja hrvatske samobitnosti presudan zalog budućnosti hrvatskoga školstva u Mađarskoj

III. Metodička konferencija u organizaciji Hrvatske državne samouprave

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleža održana je dvodnevna III. Metodička konferencija, kojoj se odazvalo više od stotinu hrvatskih pedagoga iz vrtića, škola..., diljem Mađarske u kojima se odvija neki od postojećih programa odgoja i obrazovanja na hrvatskom jeziku.

Mišo Hepp,
predsjednik HDS-a

Nazočne pedagoge u ulozu domaćina pozdravio je ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleža Gabor Győrvári. On je nazočne pozdravio i kao predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Hrvatske državne samouprave, najvišega političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, partnera mađarskom zakonodavcu pri traženju mišljenja kod donošenja zakonskih normi koje se tiču manjinskoga i hrvatskoga školstva u Mađarskoj, pa i najnovijih promjena glede nastupajućeg zakona o školstvu. Osvrćući se na to, Győrvári je naglasio kako je pozivajući predavače iz nadležnog Ministarstva na konferenciju, dobio odgovor koji bi se mogao sažeti u „ne postoji osoba koja bi s odgovornošću smjela iznijeti ono što se planira”. Dodao je kako u prvom uvidu u nacrt zakona o sustavu nacionalnog javnog odgoja predloženom Manjinskom odboru manjinsko školstvo nije dobilo ni samostalno poglavlje. Na intervenciju članova Odbora dobivena je nova inačica s 15 novih rečenica, ali kodificirani tekst, kazao je Győrvári još nije vidio. Dodao je pri tome kako o brizi za sudbinu školstva govori i činjenica kako ono ne zavređuje ni posebno ministarstvo koje bi se brinulo o njemu. Nakon tih nimalo ohrabrujućih misli nazočne je pozdravio predsjednik HDS-a Mišo Hepp koji se osvrnuo na nimalo lako,

ali plemenito pedagoško zvanje kazujući okupljenim pedagozima kako su upravo oni ti koji drže u rukama „našu budućnost”.

III. Metodička konferencija dio je ostvarenja projekta Potpora usvajanju materinsko-jezičnih vještina primjenom kompleksnih učila i metoda, projekta koji se ostvaruje u razdoblju od 1. travnja 2011. do 31. ožujka 2012. godine, financiranog u sklopu plana razvoja Nova Mađarska sa strane Europske Unije i Europskoga socijalnog fonda.

Nakon svečanog otvaranja slijedila su plenarna izlaganja. Gabor Győrvári govorio je o obrazovnoj koncepciji HDS-a i mogućnostima „razvijanja dvojezičnosti”; Dóra Ulrik izlagala je na temu Jezična pripravnost Mađarske – metoda materinskog jezika ili stranog?; Ernest Barić govorio je na temu Kako pripremiti učenike za jezični ispit, a Judit Márton na temu „Tuzemno ili inozemno” – ponuda usavršavanja, baranjski Pedagoški zavod. Nakon plenarnih izlaganja rad je nastavljen po sekcijama: vrtić, osnovna škola (gdje se jezik predaje kao predmet), osnovna škola (dvojezična) i gimnazija.

Gabor Győrvári govorio je o obrazovnoj koncepciji HDS-a i mogućnostima „razvijanja dvojezičnosti”; o programskoj osnovi odgoja i obrazovanja hrvatske manjine u Mađarskoj. Naglasio je kako HDS treba što prije staviti na stol svoju novu koncepciju školstva (osvrnuo se na postojeću iz 1996. godine). Kazao je kako je i ova konferencija prilika da se ona zajedničkim mišljenjima počne polako kristalizirati. Govorio je i o povijesti hrvatskog školstva od 1946. naovamo te o trenutnom stanju te modelima učenja hrvatskoga jezika i književnosti, programima, i viziji idealnih uvjeta kao i zadacima, mogućim okvirima koji bi jamčili znanje hrvatskoga materinskog jezika i nacionalnu samobitnost Hrvata u Mađarskoj. Naglasio je kako je hrvatsko školstvo u Mađarskoj posljednjih godina ispred i u tijeku temeljitih promjena, ali mu nije zakonska norma ni bilo koja vlada najveći neprijatelj, nego mi sami, oni koji se ne mogu

Gabor Győrvári,
predsjednik Odbora
za odgoj i
obrazovanje HDS-a

izdići iznad osobnih interesa. Potom je ocrtao kostur vizije koncepcije razvoja hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj. Naglasio je kako razvoj hrvatskog identiteta mora početi u obitelji, nastavlja se u vrtiću kao temeljnoj ustanovi hrvatskog odgoja i mjestu sustavnog učenja materinskoga jezika i izgradnje kolektivnog sustava identiteta, u osnovnoj školi kao mjestu planskog učenja i stjecanja temeljnih spoznaja o hrvatskom narodu. U dobi od 14 do 18 godina nastavku školovanja u regionalnim središtima Hrvata u Mađarskoj u živoj jezičnoj sredini... Osvrnuo se na ulogu visokih škola i fakulteta, rimokatoličke crkve i vjeronauka te KUD-ova, hrvatskih samouprava, civilnih udruga u sustavu odgoja i obrazovanja Hrvata u Mađarskoj. Naglasio je kako „odanom podanošću” svih nas možemo od hrvatskog jezika i preko njega stečene kulture izgraditi čvrste temelje opstanka hrvatske zajednice u Mađarskoj, te kako očuvanje i razvoj jezika i nacionalne kulture moraju imati jasnu strategiju.

Drugi dan konferencije obilježila su četiri plenarna izlaganja. Vinko Filipović i Tihana Radojčić govorili su o Agenciji za odgoj i obrazovanje i mogućnostima usavršavanja u Hrvatskoj; Edit Takács o udžbenicima i radnim bilježnicama u „digitalnom svijetu”; Ibo-ly Hock o Nastavi narodopisa – samostalno i integralno; Márta Zsember Gyurcsi o Vrtiću na koji gradi osnovna škola, a Stjepan Blažetin o Hrvatskoj književnosti u udžbenicima.

bpb

Misa na hrvatskom jeziku u Erčinu

Već se godinama u Erčinu, u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave i Rackoga kluba, održavaju mise na hrvatskom jeziku. Tako je bilo i ove godine, 12. kolovoza, kada su na misno slavlje stigli vjernici ne samo iz okolnih naselja i Erčina, nego i Hrvati iz Podravine, iz Martinaca. Njih je predvodio velečasni Augustin Darnai. Naravno, misno je slavlje popratio i uspješan kulturni program i druženje.

Velečasni Augustin Darnai sa skupinom vjernika iz Martinaca i s rackim Hrvatima iz Erčina ispred erčinske crkve

Podunavski Erčin naseljen je Hrvatima katolicima zahvaljujući franjevcima iz Bosne, koji su ovamo u dva maha naselili Hrvate, 1629/1630. i 1690. godine. Njihovo vjersko središte u pradomovini bilo je Olovo, ondje su se vjernici obližnjih mjesta okupljali svake godine 15. kolovoza, na dan Velike Gospe, tj. na dan proštenja opatičke crkve, sve do 1684. g. Bježeći od Turaka, 1686. g. krenuli su na put i nosili su sa sobom i sliku Blažene Djevice koju su postavili u Bučki. Štovanje Marije i njezina snaga zajedništva potječe iz pradomovine. U Erčinu su u roku godinu dana 1699. g. u čast Velike Gospe izgradili crkvu na obali Dunava, i to s pomoću žitelja iz Baje i Bačvana. Nova je crkva podignuta 1762–1767. uz materijalnu pomoć general-majora Pétera Szaparyja, i s velikom pomoći erčinskih Hrvata (koji su u protoku vremena prihvatili nametnuti etnik Rac). U toj velikoj prekrasnoj kasnobaroknoj crkvi do 1895. bilo je samo misa na hrvatskom jeziku, nakon toga su polovicu crkvenih obreda dobili mađarski vjernici. Od 1980. g. već nema misa na hrvatskom jeziku, zbog toga je ona posebno važna prilikom proštenja, koje se svake godine održava radi štovanja svete slike. Sliku Blažene Djevice 1756. g. dao je izraditi kmet Lukač Mesaroš, također racki Hrvat, koji je zagovorom Marije Djevice ozdravio od teške bolesti. Na slici majka Marija u desnoj ruci drži sina Isusa na kome je kruna. Prema vjeronanju, drvosječe su s obale izvora više puta premjestili sliku na otok, na mjesto nekadašnjeg samostana, ali je slika do jutra ponovno

nađena kod kapelice. G. 1828. izgrađena je i kapelica za čuvanje svete slike. Otada se na proštenje okupljaju hodočasnici čuvajući staru tradiciju. Inače vjernici u Erčinu imaju i svoju tzv. erčinsku himnu „O, Majko Erčinska“, koja je nastala 1956. g. povodom dvjestote obljetnice postojanja crkve. Vjernici je još uvijek pjevaju.

Kako su stigli Podravci u Erčin? Nedavno je bila izložba dravskih tkanina u Muzeju Dom, što je snimilo i uredništvo Hrvatske kronike. Dopredsjednica erčinske Hrvatske manjinske samouprave gđa Sili primijetila je na otkanjo crkvenoj zastavi kopiju erčinske svete slike. Nakon toga uspostavila je vezu s Podravcima i pozvala ih na mjesto gdje se nalazi originalna sveta slika. Podravci su se odazvali pozivu. I vlč. Darnai je istaknuo da nema slučajnosti, štovanje Marije Djevice povezuje ljude koji pripadaju istoj kulturi i govore isti jezik.

Nakon mise goste su pozdravili članovi Zbora Jorgovan, a u domu kulture priređen je kulturni program nastupom domaćina. Pjevački zbor Komisija iz Tukulje pjevao je hrvatske pjesme, a erčinska Plesna skupina Zorica predstavila se s hrvatskim i makedonskim plesovima. Žene su nudile kolače, muškarci izvrsnu kapljicu, a mladi su plesali kolo, družili se do kasnih sati. Tradicionalni dan ovaj put je obogaćen još jednim sadržajem, novim prijateljstvima, novom sponom, za što svi sudionici zahvaljuju vlč. Darnai i njegovim vjernicima u nadi susreta na Svetog Martina u Martincima. *beta*

BUDIMPEŠTA – Na 20. međunarodnom Festivalu vina u Budimpešti, koji će biti održan od 7. do 11. rujna i čiji je počasni gost zemlja Francuska, u sklopu kulturnih programa cjelovečernji nastup imat će i KUD „Tanac“ iz Pečuha, koji nastupa u subotu, 10. rujna, s početkom u 20 sati. Na Festivalu, 8. rujna s početkom u 16 sati i 30 minuta, nastupa i Orkestar Söndörgö.

SEMELJ – U organizaciji Hrvatske samouprave, 10. rujna održava se Hrvatski dan, koji počinje u 17 sati mimohodom sudionika od kružnoga toka u naselju do lovačkoga doma. Nastavlja se u 18 sati folklornim programom na otvorenoj pozornici kod lovačkoga doma. U programu sudjeluju: Rogisti lovačkoga saveza Osječko-baranjske županije, Izvorna skupina mohačkih Šokaca, Orkestar Šokadija, Beata Sabo i Károly Donáci, KUD „Lipa“ iz Semeljaca (Hrvatska), Hrvatski KUD iz Birjana, KUD „Ladislava Matuška“ iz Kulinja. Nakon folklornog programa na zabavi do zore svira Orkestar Juice. Pokrovitelji su programa: Hrvatska državna samouprava, Pečuška pivovara, Restoran Áfium, Hrvatska samouprava Baranjske županije.

MIŠLJEN – Dana 3. rujna, u sklopu obilježavanja Dana grada Mišljenja od 2. do 4. rujna, bit će održana svečana sjednica gradske skupštine.

PEČUH – Dvanaest mjeseci naslov je izložbe keramike Anite Rózsakerti i Bianke Božanović koja se 9. rujna s početkom u 18 sati otvara u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe. Izložbu će otvoriti generalna konzulica Ljiljana Pancirov, a za glazbeni ugođaj pobrinut će se Pečuški gudački kvartet.

DOMBOL – Kako za Hrvatski glasnik kaže predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Ruža Sebešćen, i ove se godine Hrvatska samouprava uključuje u organizaciju Dombolfesta, priredbe koja se priređuju 3. rujna. Hrvatska samouprava u drugom ciklusu djeluje u Dombolu i pokušava okupiti tamošnje malobrojne Hrvate useljene iz obližnjih hrvatskih sela, Novoga Sela, Potonje... Na Domolfestu nastupit će i martinački Ženski pjevački zbor „Korjeni“.

HARKANJ – Od 3. do 4. rujna organizira se 17. Berbeni festival. Kako nam kaže zastupnica tamošnje Hrvatske samouprave Đurđa Geošić, kao i svake godine, i ove je Hrvatska samouprava uključena u programe Festivala koji će se odvijati na otvorenoj pozornici šetališta Zsigmondy, ispred doma kulture i na gradskim ulicama. Tako u nedjelju, 4. rujna, s početkom u 15 sati je gala program Folklornih ansambala kojemu sudjeluju i Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata te KUD Baranja iz Pečuha. Iste će večeri s početkom u 19 sati ispred doma kulture biti plesačnica koju će voditi umjetnički voditelj KUD-a Baranja Đuro Jerant i njegovi plesači.

Hrvatski povijesni institut u Beču

Nakon demokratskih promjena, već u studenom 1990. g., Filozofski fakultet Družbe Isusove, na čelu s ondašnjim dekanom Ivanom Macanom, počeo je s pripremama za osnivanje Hrvatskoga povijesnog instituta u Beču. Pri nadležnom ministarstvu Republike Hrvatske, Institut je službeno registriran kao znanstvenoistraživačka ustanova. Temeljem članka 103. i 104. Zakona o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti, 19. listopada 1992. g. doneseno je rješenje kojim se registrira Hrvatski povijesni institut u Beču u okviru Filozofskoga fakulteta Družbe Isusove, u znanstvenom području filozofija, pod registarskim brojem 199.

Svrha toga Instituta sastoji se u prikupljanju i izdavanju građe o hrvatskoj povijesti habsburškoga razdoblja (1527–1918), ponajviše iz bečkih arhiva i knjižnica, ali i s područja cijele Austrije i susjednih zemalja; u razvijanju znanstvenih i kulturnih veza Austrije i Hrvatske te pomoći istraživačima i studentima koji borave u Beču ili dolaze tamo na specijalizaciju. Sjedište Instituta nalazi se u kući Austrijske provincije Družbe Isusove „Canisius-Haus“ u Beču. Pročelnica je Instituta dr. sc. Sanja Vulić.

Institut je utemeljen poradi udovoljavanja trajnoj potrebi i želji hrvatske intelektualne javnosti za prikupljanjem povijesne građe o hrvatskoj prošlosti, posebno iz prebogatih bečkih arhiva, te njezina objelodanivanja i poučavanja, a djeluje u prostorijama rezidencije austrijskih isusovaca u Beču: Hrvatski povijesni institut – Institutum Historicum Croaticum. U okviru Instituta organizirano je interdisciplinarno istraživanje hrvatskih tragova, ali i suvremenih pitanja vezanih uz Hrvate, ne samo na području Beča i današnje Republike Austrije nego i na čitavom prostoru nekadašnje Austro-Ugarske Monarhije (izvan današnjih hrvatskih državnih granica).

Hrvatski povijesni institut u Beču smjestio se u rezidenciji otaca isusovaca austrijske provincije, nedaleko od središta grada, u devetom kotaru, samo četiri tramvajske postaje od Schottentora (tj. prvoga kotara). Kuća isusovačke rezidencije građena je početkom 20. stoljeća i naslonjena je uz crkvu Svetoga Petra Kanizija, apostola grada Beča. Zato i ulica nosi njegovo ime, Canisiusgasse.

Svoje ciljeve Institut želi ostvarivati slijedeći iskustvo vrijednih isusovačkih znanstvenika, nastavljajući njihov predani rad kojim su do 1773. g. hrvatskomu narodu ostavili monumentalno djelo *Ilyricum sacrum*, koje je „jedno od najvažnijih djela cjelokupne hrvatske historiografije i upravo golema riznica ne samo za crkvenu, kojoj je prvenstveno namijenjena, nego i za političku i kulturnu povijest Hrvata“ (F. Šišić, *Povijest Hrvata*, Zagreb 1925, 32).

Unutar Instituta osnovan je i Kolegij Družbe Isusove, koji pomaže znanstvenicima, doktorandima i studentima različitih struka

pri osiguravanju smještaja u Beču. Zbog toga Institut uvijek ima pročelnika i voditelja. Pročelnik Instituta bira se među članovima Družbe Isusove, a potvrđuje ga Vijeće Filozofskoga fakulteta Družbe Isusove. Obično se brine o funkcioniranju spomenutoga Kolegija DI u Beču. Voditelj Instituta, zadužen za njegovu znanstvenoistraživačku djelatnost, može biti i vanjski član Instituta, a također ga potvrđuje Vijeće Filozofskoga fakulteta Družbe Isusove. Dana 27. veljače 2006. HPI je i u Republici Austriji registriran kao znanstvena ustanova.

Od dana osnivanja do danas u Institutu su boravila i radila najpoznatija imena suvremene hrvatske historiografije. Osim ugošćivanja povjesničara i znanstvenika, Institut organizira, samostalno ili suradujući s drugima, stručne i znanstvene skupove. Institut se brine i za veliku knjižnicu naslijeđenu od austrijskih isusovaca, te je obogaćuje literaturom novije i suvremene hrvatske povijesne građe. Institut je također nakladnik ili sunakladnik znanstvenih i stručnih knjiga i zbornika. U godinama svoga postojanja Institut je omogućio mnogim studentima stjecanje titule magistra ili doktora na bečkim visokim učilištima.

Budući da je Institut dio Filozofskog fakulteta Družbe Isusove u Zagrebu, pročelnik mu je uvijek jedan od otaca isusovaca. Od prosinca 2007. voditeljica Instituta je doc. dr. sc. Sanja Vulić.

Hrvatski kolegij

Hrvatski kolegij smješten je u istoj zgradi kao i Institut. Osnovan je ponovno 1991. godine radi pomaganja studentima koji su, pritisnuti

nevoljama Domovinskoga rata, iz Hrvatske i BiH morali bježati kako bi mogli nastaviti svoje školovanje.

Ovaj današnji Kolegij, što ga također vode hrvatski isusovci, ujedno je nastavak staroga hrvatskoga Kolegija u Beču koji je postojao između 1617. i 1784. g., a bio prihvaćen i priznat od Sveučilišta u Beču. S vremenom Kolegij postaje službeno prihvatilište hrvatskim studentima koji žele usavršiti, produbiti ili dovršiti svoju školsku naobrazbu, te onima koji tek počinju studirati. Od njegova ponovnoga osnutka 1991. do danas kroz ovaj Kolegij, koji je jedina takva ustanova u svijetu za hrvatske studente, prošlo je više od 150 hrvatskih mladića i djevojaka, stječući visokoškolske diplome i znanstvene stupnjeve na bečkim učilištima, od povijesti preko filozofije, informatike, ekonomije, medicine, glazbe, arhitekture i dr. Sadašnji je rektor Kolegija Franjo Štefić SJ.

Adresa:

Hrvatski povijesni institut u Beču – „Canisius-Haus“, Canisius-gasse 16, A-1090 Wien. Tel. 00431-31705-1788, faks 00431-31705-1799.

**Čitajte i širite
Hrvatski
glasnik!**

Croatica Austro-Hungarica

U organizaciji Hrvatskoga povijesnog instituta u Beču, od 8. do 10. rujna održava se Treći međunarodni interdisciplinarni znanstveni skup *Croatica Austro-Hungarica*. Tema ovogodišnjega takvoga skupa jest: Hrvati i hrvatska kultura u dodiru s inim kulturama i narodima na prostoru Austro-Ugarske Monarhije. Na skupu će sudjelovati znanstvenici iz Hrvatske, Mađarske, Austrije i Slovenije, a izlaganjima su obuhvaćene povijesne i suvremene teme – izjavljuje u ime Organizacijskog odbora znanstvenoga skupa Sanja Vulić, voditeljica Instituta i predsjednica Organizacijskog odbora. Skupu sudjeluju i hrvatski znanstvenici iz Mađarske: Ernest Barić, Dinko Šokčević i Stjepan Blažetin. Ernest Barić izlagat će na temu Hrvatski folklor i (ili) hrvatski jezik u inojezičnom okruženju spas ili propast; Dinko Šokčević govorit će o Hrvatskoj povijesti u najnovijoj mađarskoj historiografiji, a naslov je izlaganja Stjepana Blažetina „Ko ularom svezan“, o pjesništvu Tomislava Žigmanova. Prvoga dana skupa ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin predstaviti će nakladničku djelatnost Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj.

Trenutak za pjesmu

Damir Šodan

Daljina

Dok trčim uz Sjeverno more
miljama daleko moj otac
zastaje oslonjen o držak motike.
Tu smo – dakle – govori.
Poslije svega što smo učinili
za njega gospodin trči,
a ovdje ludilo tek počinje.
Pojačavam tempo s vjetrom
u leđima bježim od te pomisli.
Malo dalje (uvijek dalje)
jedan galeb iz pijeska je
iščeprkao svjetlucavo kamenje.
I sad cupka.
Čudi se.

XV. međunarodna smotra narodnoga plesa u Mohaču

Visoka umjetnička razina izvođača, oduševljena i brojna publika

KUD „Zora” u svečanoj povorci i na glavnome gradskom trgu

U organizaciji Gradske samouprave, od 17. do 20. kolovoza u Mohaču je održana već tradicionalna međunarodna smotra narodnoga plesa, na kojoj je sudjelovalo devet KUD-ova. Osim gostiju – „Beykoz” (Istanbul, Turska), „Ardeleana” (Câmpia Turzii, Rumunjska), „Lechkhumi” (Gruzija), „Iskar” (Sofija, Bugarska), „Radionica folklor Šatorišće, „Gerdan” (Ohrid, Makedonija), „Nagano” (Japan) – nastupila su i dva domaća folklorna društva: KUD „Mohač” i KUD „Zora” (Mohač). Prema najavljenom programu, od 17. do 19. kolovoza, svake večeri na otvorenoj pozornici umjetničke škole Lajosa Schneidera predstavilo se po tri društva, nakon čega je u okviru festivalskoga kluba održana međunarodna plesaničica. Tom prigodom „Zora” se predstavila s bunjevačkim plesovima, a „Mohač” je prikazao žetvu i podravse plesove.

Na dan nacionalnoga blagdana, 20. kolovoza, nakon okupljanja sudionika na Trgu Bensheim i Trgu Svetog Trojstva, održana je svečana povorka do Széchenyieva trga gdje su se na otvorenoj pozornici predstavili svi sudionici, izuzev jednog društva. Kako nam reče voditelj Stipan Daražac, „Zora” se u povorci i na trgu predstavila sa šokačkim plesovima. S druge strane, kako nam reče voditelj Stipan Filaković, „Mohač” ni ove godine nije sudjelovao u svečanoj povorci.

Razlog tome je nezadovoljstvo što je nekadašnja jedinstvena povorka koja se mogla dobro pratiti sve do trga, već treću godinu razdvojena na dvije strane, što po njegovu mišljenju onemogućava posjetiteljima njezino redovito praćenje, dok se na trgu stvara velika

gužva. Sve dok se ne vrati prijašnji način, „Mohač” ne želi sudjelovati u povorci. Nakon povorke i predstavljanja sudionika na trgu, uslijedio je već tradicionalni gala program na kojem su nastupili svi sudionici.

Kako su nam potvrdili voditelji dvaju mohačkih KUD-ova, ovogodišnji se festival dokazao iznimno vrsnim programom, visokom razinom izvođača, koje je na završnome svečanom programu na otvorenoj pozornici u dvorištu Umjetničke škole „Schneider” pratilo oko 1200 posjetitelja. „Zora” je prikazala bugarski ples, a „Mohač” švapsko-šokački svatovac.

S. B.

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Orkestar „Podravka” iz Martinaca

Orkestar „Podravka” osnovan je 19. ožujka 1993. u Martincima. Postigli su munjevit karijeru. Za kratko vrijeme postali su najomiljeniji orkestar podravske i baranjske Hrvata, a predstavili su se i u Bačkoj (Santovo) za vrijeme trećega hrvatskog državnog nogometnog kupa.

Kakav su uspjeh postigli i u Bačkoj, o tome vjerodostojno govore brojni pozivi u hrvatske balove i svatove. Veoma su popularni i među mađarskim življem spomenute županije, poznati su gotovo u svim većim mađarskim naseljima (Pečuh, Šikloš, Vajslovo, Šelj, Selurinac, Ostrovo, Oboj, Siget, Barča...).

Na repertoaru imaju ponajviše hrvatsku narodnu i zabavnu glazbu, a jednako tako dobro sviraju i mađarske narodne i zabavne melodije. Voditelj je orkestra Levente Varnai, svira harmoniku i sintezajzer, tamburicu i gitaru svira Atila Kuštra, bas Josko Kovač, a bubanj Jozo Abran.

Kako je voditelj orkestra izjavio, oni su u prvom redu Hrvati Podravci iz Martinaca i zato ubuduće žele dosljedno proširiti svoj hrvatski repertoar, i narodne i zabavne glazbe.

Od svog osnutka najviše novčane pomoći dobili su od mjesne samouprave i Podravske regije SH-a u Mađarskoj, po 300 tisuća forinti.

Mnogo uspjeha, samo tako i nadalje, dečki!

J. B.

(Hrvatski glasnik,
1996/21. broj)

Bogatstvo...

Svatovske igre iz 70-ih godina u Katolju

Ponos Podravine: Ženski pjevački zbor „Korjeni“ iz Martinaca

„Korjeni“ – simbol života u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti

„Oj, Martince, lepa sela moje!“

Sredinom srpnja kod Vizmeštra u Brlobašu održano je folklorno druženje. Slavio se 15. rođendan Ženskoga pjevačkog zbora „Korjeni“ iz Martinaca, a održana je treću godinu zaredom međunarodna folklorna manifestacija „S obje obale Drave“, te je obilježena šesta godišnjica utemeljenja KUD-a „Martince“ iz Martinaca. Podravci su imali razloga za pjesmu koja im je najmilija uz materinski jezik. Proslavi su sudjelovali brojni martinački folkloriši i njihovi prijatelji, te brojni uzvanici, među njima Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, Mišo Hepp, predsjednik HDS-a, Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, Angela Šokac Marković, dopredsjednica HDS-a, Jozo Solga, voditelj Ureda HDS-a, Jozo Hari, jedan od utemeljitelja Ženskoga pjevačkog zbora „Korjeni“ i zastupnik pečuške gradske samouprave, ravnatelj udruge i Stručne škole i organizacije Pannon, Augustin Darnai, martinački i lukoviški župnik, Đurđa Sigečan, predsjednica martinačkog HS-a. Program priredbe vodila je Ema Solga Cserdi.

Slavlju su se pridružili KUD iz Suhopolja, KUD „Seljačka sloga“ iz Brezovice i Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja.

Ženski pjevački zbor „Korjeni“

Dana 19. travnja 1996. godine u Martincima je priredeno „Hrvatsko veče“. Tada je svoj prvi nastup imao novoutemeljeni Ženski pjevački zbor „Korjeni“, osnovan petnaestak dana prije. Već nakon prvoga nastupa Hrvatski glasnik donosi kako on „već sada spada među naše najbolje pjevačke zborove“. Zbor

je utemeljen na poticaj Jozе Harija, tadašnjeg ravnatelja martinačke škole. Voditeljica Zbora bila je Marta Ronta-Horvat. Zbor je iste godine gostovao na pitomačkom festivalu „Pjesme Podravine i Podravlja“ gdje su izveli pjesmu „Majko Podravko“. Sedamnaest žena, kako donosi virovitički list, od zaborava čuva stare martinačke pjesme. Starije žene uče mlade. U lipnju „Korjeni“ gostuju na folklornom festivalu u Zdencima u Hrvatskoj te na Hrvatskom danu u Senandriji. Prati ih na nastupima sastav „Podravka“. Marta Ronta-Horvat 1996. godine veli: Nakon dvadesetak godina u kojima, nažalost, nije bilo ničega, sad je u Martincima započeo kulturni život i onaj tko voli svoje selo, najbolje zna da te dira u srce kad vidiš da ne propada tvoj jezik, tvoja kultura, da se radi...“

Utemeljenome Zboru potporu je dala mješovita samouprava, na čelu s tadašnjim načelnikom Pavom Gujašem, i tako su „Korjeni“ počeli djelovati radi njegovanja i širenja zavičajnih narodnih pjesama i običaja. Tadašnji sastav Zbora „Korjeni“ nastupio je i prilikom svečane proslave 15. godišnjice utemeljenja. Skromnim poklonom u ime Zbora zahvalio im je Levente Varnai, predsjednik KUD-a „Martince“, u sklopu kojega danas djeluje i Ženski pjevački zbor „Korjeni“ što ga vodi od 1997. godine neumorna Kristina Gregeš Pandur.

Tijekom 15 godina Zbor je postao zaštitnim znakom i ponosom ovoga hrvatskoga sela, i cijele Podravine, ne samo u domovini Mađarskoj i među Hrvatima u Mađarskoj nego i diljem matične domovine Hrvatske. Članice Zbora u proteklih petnaest godina imale su bezbroj nezaboravnih nastupa,

sudjelovale su brojnim radijskim i televizijskim emisijama, tonske snimke i mnoštvo fotografija i novinskih napisa čuvaju uspomene, Zbor je redoviti sudionik hrvatskih balova, susreta zborova, međunarodnih smotri folkloru, priredaba u svim hrvatskim naseljima u Podravini i diljem Mađarske. Ponosi se sudjelovanjem snimanju popularne televizijske emisije Lijepom našom u kojoj su nastupile 1997. godine, i to u Podravskoj Slatini. Iste su godine imali zajednički nastup s KUD-om Tanac u Zagrebu, bili su gosti KUD-a „Ivan Goran Kovačić“ te su s njima izdali zajedničku CD ploču. Godine 2001. na natjecanju pjevačkih zborova u Serdahelu, Zbor dobiva zlatnu kvalifikaciju. Njeguju izvanredne stručne i prijateljske odnose s vokalnom skupinom „Vinodolke“ iz Grižana, surađuju sa svim folklornom društvima u mađarskom, ali i u hrvatskom dijelu Podravine. Članice su se izmjenjivale tijekom proteklih 15 godina, mijenjao se i repertoar, uz podravski melos i pjesmu, pjevaju pjesme iz svih hrvatskih krajeva. Danas su članice Zbora osam žena iz Martinaca: Kristina Gregeš Pandur, Đurđa Sigečan, Marica Đimeši, Marica Ovari, Rita Bella Ronta, Mária Pécsvári, Beatrix Varnai, Žuža Barić.

Na nastupima Zbor često prati „njihov“ orkestar, što ga čine: Levente Varnai, Ambruš Sigečan, Atila Kuštra, Jozo Kovač. Oni su skupa zabilježili stotine i stotine nastupa i pokretači su niza aktivnosti i programa hrvatskoga sadržaja u Martincima. Članice Zbora posebno su zahvalile orkestru i njegovu voditelju Leventi Varnaiju. Minutom šutnje sjetili su se i člana orkestra, preminulog Pave Barića. Zahvalili su na pomoći Orkestru Vizin, te brojim pomagačima među njima: Miši Siloviću, Čabi Kovačeviću i Jozi Savaiju.

KUD „Martince“

U Martincima je 2005. godine utemeljen KUD „Martince“. Društvo broji tridesetak djelatnih članova, a djeluju u tamburaškom sastavu, plesnoj skupini i u „Korjenima“. Cilj je društva djelovanjem potaknuti, razvijati i prikazivati te čuvati bogatu i vrijednu tradicijsku kulturnu baštinu podravskoga kraja i podravskih Hrvata, uz njegovanje i oživljavanje narodnih običaja, plesova i pjesme te tako pridobiti i mlađi naraštaj tome poslu i zadatku. Predsjednik je Društva Levente Varnai.

„S obje obale Drave“

U sklopu tog dana održana je i međunarodna smotra folkloru „S obje obale Drave“ kojoj su sudjelovali: KUD „Martince“ iz Martinaca, Mješoviti pjevački zbor Hrvata iz Harkanja, KUU „Suhopolje“ iz Suhopolja i KUD „Seljačka sloga“ iz Brezovice. Susret je završen sveopćim veseljem uza svirku „Podravke“ i „Gašo banda“ iz Virovitice.

Branka Pavić Blažetin

U Francuskoj

Trećeg kolovoza 2011. u 00:00 ili ako se nekom bolje sviđa, 2. 8. 2011. u 23:59 KUD Tanac je krenuo iz Pečuha u Francusku. Prvi je cilj bio mađarsko-slovenska granica, te nakon granice po autocesti do talijanskoga gradića Sirmonea koji leži na obali jezera Garde. Tu je Tanac proveo devet sati.

Zahvaljujući prelijepom vremenu, članovi Tanaca su obukli kupaće kostime i krenuli na plažu, u razgledavanje prelijepoga starog gradića ili su s malim čamcem napravili jedan krug oko jezera. Nakon kraćeg predaha (odmora za naše šofere) u Italiji, iscrpljeni od sunca i plaže, vratili smo se u autobus. U ponoć smo svi pali u duboki san. Sljedeće jutro smo se probudili, stigli u Francusku u gradić Saint-Amand-Montrond, u kojem je bio održan festival folklor na koji je KUD Tanac bio pozvan i predstavljao društvo iz Republike Hrvatske (kako su to napisali organizatori), a ja dodajem radi točnije informacije: društvo koje pleše hrvatski folklor. Zauzeli smo smještaj. Bili smo smješteni u jednom dačkom domu. Dobili smo jedan cijeli kat, sobe su bile četverokrevetne. Smještaj je bio perfektan. Imali smo zajednički dnevni boravak, ondje udoban kauč, televizor. Iz dnevnog boravka se moglo ući u još dvije prostorije. U jednoj je bio stolni nogomet, a u drugoj stol i stolice. Tom smo se prostorijom koristili za kartanje. Nakon što smo se smjestili, jedva smo dočekali da se istuširamo nakon dugog puta. Došla je naša voditeljica i podijelila nam karte za jelo, koje smo uvijek morali imati kod sebe zbog toga da kuhari znaju da smo plesači i svirači koji sudjeluju festivalu. Za doručak smo dobili maslac, marmeladu, friški baget, kakao ili kavu, ili čaj, čašu soka od naranče. Za ručak smo dobili voće, jogurt, sireve, a glavno jelo uvijek je bilo i riba i neko meso. Večera je bila slična ručku. Sve u svemu, klopja je bila izvrsna. Prvi dan festivala bio je u petak. Nastup smo imali u tamošnjem staračkom domu. Prije nastupa smo se sreli s Hrvatima koji su se doselili nakon 1950-ih godina u ovaj francuski gradić iz Dalmacije. Sreli smo se i upoznali s dvije hrvatske obitelji. Kod staračkog doma smo otplesali Međimursku koreografiju, i koreografiju Kermez. Nakon nastupa u staračkom domu krenuli smo u neku drugu zgradu u kojoj smo nastupili s Podravskim svatovcem, i

jednom makedonskom koreografijom koju nazivamo Pomniš li. Nakon nastupa Francuzi su nas pozdravili i ponudili nas čašom izvrsnoga vina i keksima. Festivalu su sudjelovala folklorna društva iz Engleske, Rumunjske, Turske, Francuske i, naravno, MI. Održan je mimohod, 6. kolovoza, bal tradicija, nastupi na otvorenome... Uvečer smo se zabavljali uz pjesmu i ples. Pridružili su nam se i plesači iz Turske. U subotu smo išli na tzv. vašar gdje je svaki ansambl prodavao stvari koje potječu iz njegove zemlje. Tu se također plesalo, ali samo dijelovi koreografija. Te večeri je bila organizirana zajednička plesničica i druženje. Na druženju svaki KUD je imao pola sata za predavanje svojih plesova. Nedjelja je bila zadnji dan festivala. Taj dan smo trebali otići na mjesto gdje je bio nastup i zaredom svi nastupiti. Ovdje smo otplesali Podravski svatovac i makedonsku koreografiju Pomniš li. Zatim je slijedilo darivanje, Francuzi nas, mi Francuze. Opet su častili plesače s finim francuskim vinima.

Večera je bila na istome mjestu, ali kasnije, pa smo se dogovorili da ostanemo tu i napravimo nekoliko zajedničkih fotki. Nakon fotografiranja sjeli smo u travu i pjevali, razgovarali, čekali večeru. Te večeri su plesači iz Turske priredili tulum u dnevnoj sobi, priključili smo im se i mi. U ponedjeljak pojeli smo doručak, oprostili se od voditeljice i krenuli u Pariz. Ondje smo se podijelili na više grupica, bilo je onih koji su otišli u Disneyland, odnosno pogledati Napoleonov grob, bilo je onih koji su otišli pogledati Napoleonov slavoluk. Na raspolaganje smo imali također devet sati. Uvečer smo krenuli kući, i tako je završilo naše putovanje. U Pečuha smo stigli oko 18:00 sati. Prije nego što smo planirali. Odonda je sve po starom, probe se redovito održavaju, imamo mnogo nastupa, a ljeta se polako bliži svome kraju.

Vjekoslav Blažetin
Foto: Dénes Baracs

KUD Tanac kako po hrvatskim selima u Mađarskoj, pred mađarskom publikom na mađarskim priredbama tako i na nastupima u inozemstvu publiku oduševljava makedonskim plesom u koreografiji naslova „Pomniš li”

**MJESNA SAMOUPRAVA SELA
MARTINACA SRDAČNO VAS
POZIVA NA
PRIREDBU DANA SELA I SUSRET
„NAJSELA”
10. RUJNA 2011. GODINE**

PROGRAM

- 8⁰⁰ – natjecanje u kuhanju
- 9⁰⁰ – dječji programi (nizanje bisera, slikanje lica, natjecanje u crtanju na asfaltu, tetovaža henna...)
- 9⁰⁰ – malonogometni turnir
- 12³⁰ – ocjenjivanje natjecanja u kuhanju
- 10³⁰ – how konja na školskom dvorištu
- 11³⁰ – biciklističko natjecanje
- 13⁰⁰ – besplatan ručak za stanovništvo
- 13⁰⁰ – besplatan autobus za igru uz potporu Malteškog reda
- 14³⁰ – 15³⁰ seoska olimpijada za stanovnike sela
- 15³⁰ – PROGLAŠENJE REZULTATA
- 16³⁰ – Nogometna utakmica Martinci–Kishárságy
- 18⁰⁰ – sveta misa na hrvatskom jeziku
- 19⁰⁰ – kulturni program uza sudjelovanje KUD-ova iz naselja nositelja naslova „Najselo” (Kukinj, Petrovo Selo, Sumarton, Martinci)
- 21⁰⁰ – HRVATSKI BAL
- 22⁰⁰ – VATROMET UZ POTPORU HRVATSKE DRŽAVNE SAMOUPRAVE

*Levente Várnai
načelnik*

KERESTUR – Novo ulaganje u tome naselju ostvarit će se u okviru unapređivanja zdravstvenih usluga u mikroregiji. Obnovit će se liječnička ordinacija, ordinacija za patronažnu sestru, dogradit će se ordinaciju za pedijatra. Načelnik mjesta Lajoš Pavlic nas je izvijestio da će u Keresturu na 375 četvornih metara ostvariti zdravstveni kompleks koji će biti dostupan i osobama s invaliditetom. Projekt se ostvaruje u okviru Operativnog programa zapadnog Zadunavlja Novog razvojnog plana Mađarske. Potpora od Europske Unije i mađarske vlade iznosi umalo 50 milijuna forinti. Prema očekivanjima, do sredine studenoga Keresturci će moći rabiti nove ordinacije.

BATA – Ovogodišnja priredba koja se već tradicionalno 18. godinu zaredom održava u Bati, Tukulji i Kovinu, poznatija pod nazivom Summer Fest, od 12. do 22. kolovoza okupila je niz folkloriša iz dvadesetak zemalja svijeta. Tako je Festivalu sudjelovao i KUD Salona iz Hrvatske, koji je 16. kolovoza nastupio u Bati, 18. kolovoza u Tukulji, a 19. kolovoza u Kovinu.

Zazvonilo za 2011/2012. školsku godinu

U mađarskome službenom listu Magyar Közlönyu još potkraj prošle školske godine objavljen je početak i kraj 2011/2012. školske godine, prema kojem je prvi dan školske godine 1. rujna 2011. g., a posljednji 15. lipnja 2012. (petak). Svečano državno otvaranje školske godine općeg obrazovanja u Mađarskoj je održano u Lipótu. Broj nastavnih dana u tekućoj školskoj godini jest 183.

Nastava u osnovnim i srednjoobrazovnim ustanovama započela je 1. rujna 2011. godine, a završava se 15. lipnja 2012. godine. Prvo polugodište traje od 1. rujna 2011. do 13. siječnja 2012. godine. Tog će dana zatvoriti završne ocjene prvog polugodišta, a svjedodžbe treba podijeliti najkasnije do 20. siječnja. Drugo polugodište traje od 16. siječnja do 15. lipnja 2012. godine, a za učenike završnih razreda srednje škole i gimnazije do 29. travnja 2012. godine.

Jesenski odmor počinje 2. studenog i završava 5. studenog 2011. g. (Posljednji je dan nastave prije odmora 28. listopada, a prvi je dan nastave nakon odmora 7. studenoga.)

Zimski odmor počinje 23. prosinca 2011. godine, a završava 2. siječnja 2012. godine. (Posljednji je dan nastave prije odmora 22. prosinca, a prvi je dan nastave nakon odmora 3. siječnja.)

Proljetni odmor počinje 5. travnja 2012., a završava 10. travnja 2012. godine. (Posljednji je dan nastave prije odmora 4. travnja, a poslije odmora 11. travnja.)

Sljedeći ljetni školski praznici počinju 16. lipnja i traju do 31. kolovoza 2012. g., osim za učenike koji polažu razredni ili popravne ispite, koji maju završni rad ili ispite državne mature i za učenike koji u to vrijeme imaju praktičnu nastavu ili stručnu (ljetnu) praksu, što se utvrđuje godišnjim planom i programom rada škole.

Ispiti i državna mjerenja u ustanovama: Jesenske mature

Jesenske pismene mature za oba stupnja bit će 14–27. listopada. Prijaviti se može do 5. rujna 2012. Usmeni ispiti za maturante koji polažu viši stupanj bit će 9–14. studenoga, a za srednji stupanj 15–25. studenoga 2011.

Proljetne mature

Pismeni maturski ispiti će biti između 4. i 25. svibnja 2012., a usmeni između 7. i 13. lipnja

za učenike koji polažu viši stupanj, a oni koji polažu srednji stupanj mature, između 18. i 29. lipnja. U narodnosnim gimnazijama matura počinje s pismenim ispitom iz narodnosne književnosti i jezika, i to 4. svibnja 2012. g.

Prijamni ispiti

Središnji državni prijamni ispiti za srednje škole i gimnazije bit će 21. siječnja 2012. (subota) ili 26. siječnja 2012. (četvrtak). Usmeni prijamni ispiti će se održavati između 20. siječnja 2012. i 9. ožujka 2012.

Državno mjerenje kompetencije u osnovnim školama za 6., 8. i 10. razred bit će 30. svibnja 2012.

Od 1. rujna u Mađarskoj 1,3 milijuna učenika krenulo je u školu

Prema izvješću MTI-a (Mađarska novinska agencija), u tekućoj školskoj godini 1,3 milijuna učenika pohađat će školsku ustanovu.

Osnovnu će školu ove godine pohađati 749 tisuća učenika, strukovnu školu 125.400, specijalnu strukovnu školu 9600 učenika, gimnazije 191.900 učenika, a srednje škole 232.800 učenika. Tendencija opadanja broja školske djece uočljiva je u svim vrstama odgojnih ustanova, uzrokovana zbog pada nataliteta. Dječje vrtiće pohađat će domalo 340.200 djece, no točni podaci saznat će se potkraj rujna.

Iz izjava državnog tajništva obrazovanja saznaje se da se povećava gornja granica kompenzacije u ustanovama za osnovno umjetničko obrazovanje. Nakon 20 neopravdanih sati nastavnika može odbiti učeniku da izlazi na klasifikacijski ispit.

U novoj obrazovnoj godini u dječjim vrtićima, školama i učeničkim domovima treba odrediti prisjećanje na Dan nacionalnog zajedništva, koji je 4. lipnja.

beta

Poštanska marka s likom Ruđera Boškovića

Poštanska marka s likom Ruđera Boškovića bit će tiskana u 150.000 primjeraka, a Vatikanska pošta namjerava seriju izdati i u suradnji s Hrvatskom poštom. Vatikanska pošta izdat će 13. rujna poštansku marku u prigodi 300. obljetnice rođenja Ruđera Boškovića, velikoga hrvatskog fizičara, matematičara, astronoma, geodeta, filozofa, inženjera, pjesnika, diplomata i isusovca podrijetlom iz Dubrovnika. Izdavanje marke Ruđera Boškovića obrazložio je i papa Benedikt XVI. ističući kako je isusovac Bošković bio fizičar, astronom, matematičar, arhitekt, filozof čiji život pokazuje kako je moguće živjeti u skladu znanosti i vjere. Ruđer Josip Bošković jedan je od najvećih znanstvenika svoga doba.

Rođen je 18. svibnja 1711. u Dubrovniku, s 15 godina odlazi u Rim na daljnje školovanje u poznati isusovački Collegium Romanum (Rimski kolegij). Nakon završenog studija filozofije i teologije zaređen je za svećenika te stupa u isusovački red. Godine 1736. počinje objavljivati svoje *Dissertationes* iz matematike, fizike, astronomije i geodezije, a 1763. tiskano je u Veneciji njegovo djelo izuzetne vrijednosti *Theoria Philosophiae Naturalis*.

Tijekom života napisao je više od 75 kapitalnih radova iz matematike, mehanike, astro-

nomije, optike, filozofije i književnosti. Ruđer Bošković djelovao je u različitim znanstvenim europskim središtima i bio članom mnogih akademija znanosti. Umro je 13. veljače 1787. godine u Milanu, a pokopan u crkvi Sv. Maria Podone.

(www.ika.hr)

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fifehaza

BUDIMPEŠTA – Učenci 12. razreda budimpeštanske Hrvatske gimnazije, njih 23, s razrednicama Mirjanom Karagić i Marijom Petrić od 26. kolovoza do 3. rujna borave na naturalnom putovanju u Dubrovniku. Tamošnji Ženski đачki dom i budimpeštanski HOŠIG već desetak godina uspješno surađuju. U sklopu suradnje organizirani su međusobni posjeti i razmjena iskustava odgoja u đачkom domu. Izaslanstvo spomenutoga dubrovačkoga Doma boravilo je u glavnome gradu Mađarske od 16. do 19. lipnja, u okviru kojeg su pribivali na svečanom otkrivanju spomenika Miroslavu Krležu.

STARIN – U sklopu EU projekta „Inteligentna škola” Mjesna samouprava, uzdržavatelj starinske osnovne škole natječajem je ostvarila 1,8 milijuna forinti. Sredstva će biti uložena u osuvremenjivanje i nabavu informatičkih sredstava. Od nove, 2011/12. školske godine starinsku će školu pohađati 68 učenika.

Iz bilježnice Đure Frankovića

PREDAJE HRVATA U MAĐARSKOJ

Kako je postao naziv Perkata?

Nekad i u Perkati živjeli (su) Racovi, pa tako je ostalo ime na Perkati.

Išav jedan čoiik tuda, vidiv jednu ženu da pere:

– Šta radiš, Kate?

– Vidiš da šta radim?! Perem!

– No onda nek je ovo selo: Peri Kata, Peri Kata!

Sada ostalo Peri Kata, od to doba ostalo to selo Perkata.

Kazivač: *Imre Vajdić*, r. 1924. u Andzabegu

Pribilježio: *Đuro Franković*

*Racovi – Hrvati (štokavci) u blizini Budimpešte; čoiik – čovjek

Kako se stvorila Janjinska gata?

Tu u Moaču, tamo na Janjinu, kod jednog krstopuća je bio veliki salaš. Tu je stajao jedan kovač. Nije bio šokac. Sam je tu živio. Imo je veliku kovačnicu i veliko stado ovaca. Bio bi bogat i lipo bi mogo živiti, al' bio je vrlo čudan i opak čojek. Taki bukne ako mu se štogod ne dopada. Friško se posvađa i rasrdi na ljude. Imo je šegrta i slugu, al' kad su vidli kaki je opak, ošli su drugom gazdi.

Dolazile su redom druge sluge, al' uticale od njega brez plaće. Nije im tjo platit onako kako su se pogodili. Potlim je bio prisiljen da je moro sam čuvati već svoje stado, jer mu nitko više nije tjo doći služiti. Već se pročulo po cilom varošu i cile varmeđe da kaki je to opak čojek.

Kad je jedanput tako sam čuo stado, a nika dičina se sigrala tamo na njegovoj livadi. Kad je on to opazio, vrlo je buknuo, naljutio se i počeo j' strašno covati. A šta im nije opcovo! A ta dičina onda biž na brig. Tamo bio jedan oveći kamen pa će on iščupati taj kamen pa će baciti za njima. Čupa ga on, čupa, miče ga livo-desno i jedva ga nikako mogo iščupati. Kad je on iščupo taj kamen, a to izvrila voda. Vrilo se otvorilo pa vrlo friško, pa okolo, naokolo, okolo, naokolo pa se pogušio i on i stado njegovo. Dičina su već bila na brižuljku i ostala su sva u životu. Eto, tako se stvorila naša Janjinska gata.

Kazivačica: *Anka Vidak-Buturac*, r. 1909. u Mohaču

Pribilježio: *Živko Mandić*

*Moač – Mohač; friško – brzo; ošli su – otišli su; uticale – odlazile, napustile ga; varoš –

grad; varmeđa (hung.) – županija; dičina – djeca, dječurlija; covati – psovati; sigrati se – igrati se

Kako su postali Oplakanje i Sinakoška

Nekoć, dok nije podignut nasip na obali Drave, rijeka je često izlila te bila strah i trepet za podravski živalj.

Lukoviščani su spas tražili na obližnjem brijegu, na kraju sela. Tamo su bježali da bi spasili svoj goli život. Žene i djeca su plakali jer im je voda sva polja i kuće poplavila i odnijela sa sobom, i dok se nije povukla, bila strah i trepet za svakoga.

Pripovijeda se da je neka majka s tog brijega vikala za svojim sinom, koji se zvao Joška, a koji je u nizini prema brijegu tjerao čopor svinja. Nije ni primijetio da mu je u tragu vodena stihija. Majka ga upozoravala svojim povikom:

– Sinak Joška! Sinak Joška!

Ali badava, on svega toga ništa nije čuo. Njegove svinje su se utopile skupa s njim u vodi koja ih je pokrila. Kažu da su svinje dobile «laza», tj. vrućicu, kako ih je gonio njihov čuvar Joška. No od tada se taj dio hatara zove «Laz», gdje je «sinak Joška» tjerao svoje krdo, zove se «Sinakoška», a gdje je narod našao svoj spas, taj se brijeg zove «Oplakanje».

(Lukovišće, Podravina)

UMOK, SAVSKI MAROF, BRDOVEC

– Hrvatsko kulturno društvo Kajkavci iz Umoka 9. septembra, u petak putuje na trodnevnu turneju prijateljem u Hrvatsku. Kako je rekao Joško Jurinković, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, sve skupa 45 članov se gane na put, med njimi su desetimi tamburaši. Cilj je Savski Marof, u općini Brdovec s kojim naseljem jur ljeta dugo dura suradnja. U petak, početo od 17 uri nastupit će u okviru svetačnoga programa u Brdovcu s plesi iz Baranje i Medjimurja, a tamburaši imaju i nove jačke na repertoaru. U programu takaj se predstavlja prijateljsko društvo KUD Januševec. U trodnevnom boravku u staroj domovini je još izlet u Krapinu ter u Trakošćan.

UMOK – U ovom sridnjegradišćanskom selu pred kratkim su postavili trojezičnu tablu za pozdravljenje gostov, a zvana toga je napravljena cesta za učnju, zdenac s pitkom vodom, odmorišće za bicikliste i spomenik Istóka Hanya ki je poznat kot legendarna peršona na području Niuzaljskoga jezera. Ploča s pozdravi je napravljena po planu slavnoga i nagrađenoga arhitekta Józsefa Kollera, a djelo je kipara Györgya Kovácsa.

HRVATSKI ŽIDAN – Farska općina Hrvatskoga Židana na čelu dušobrižnikom Štefanom Dumovićem organizira shodišće u Medjugorje od 12. do 16. septembra. U programu je još pohod Mostara i Dubrovnika. Hodočasniki nisu samo iz Hrvatskoga Židana, nego i vjerniki iz drugih hrvatskih i ugarskih sel.

ŠAROŠ – U ovome malom naselju nadomak Pečuhu, u kojem djeluje i Hrvatska samouprava, čija je predsjednica Silvija Marci, 3. rujna priređuje se Dan sela. Na večernjem balu svira Orkestar Juice.

Blagoslov i predaja svetog bunara na kačmarskoj Vodici

Povratak korijenima, očuvanje kulturno-vjerske baštine, putokaz za budućnost

Povodom blagdana Velike Gospe, 13. kolovoza svečano je posvećen i predan obnovljeni sveti bunar na kačmarskoj Vodici, gdje se okupilo nekoliko stotina vjernika, hodočasnika i gostiju. Bio je to ujedno i susret suseljana, među njima i onih koji danas ne žive u Kačmaru, kako bi iz prošlosti, od korijena crpili snagu za budućnost. U to se uklapa i obnavljanje kulturno-sakralne baštine i jačanje mjesnog identiteta, u ovom slučaju kačmarske Vodice, kapelice koja je prije nekoliko godina obnovljena i uređena upravo zalaganjem kačmarske Hrvatske manjinske samouprave, te nesebičnih pojedinaca, prije svega bunjevačkih Hrvata, i svetog bunara koji je sada obnovljen.

Obnovljeni bunar posvetio je prečasni dr. István Mészáros, osobni tajnik kalačkog nadbiskupa

Po dolasku hodočasnika i uzvanika na kačmarsku Vodicu, i moljenja krunice na tri jezika, misno slavlje u kapelici predvodio je prečasni dr. István Mészáros, osobni tajnik kalačko-kečkemetskog nadbiskupa dr. Balázsa Bábelá, a suslužio i kačmarski župnik Ferenc Nyírő. Misa je pak uljepšana molitvom, pjesmom i čitanjima na bunjevačko-hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku.

Usljediła je svečana predaja obnovljeno-ga svetog bunara, koji je posvetio prečasni dr. István Mészáros. Nakon pozdravnih riječi, kačmarski načelnik Endre Pál uz ostalo je

podsjetio kako je obnavljanje kapelice i svetog bunara na kačmarskoj Vodici potaknuto još prije desetak godina. Zahvaljujući podupirateljima i nesebičnom zalaganju Kačmaraca, prije pet godina obnovljena je i posvećena kapelica, a ove godine i sveti bunar, sagrađen prije 125 godina. Dodao je kako je obnova bunara ostvarena materijalnom potporom Jeruzalemskoga nezavisnog viteškog reda Svetog Ivana – Ekumenskog reda malteških vitezova, čiji su predstavnici nazočili svečanom činu, a u izvođenju stručnjaka mjesne samouprave. Uređaj bunara i njegovo postav-

Načelnik Endre Pál najzaslužnijima, među njima vitezovima Jeruzalemskog nezavisnog viteškog reda Svetog Ivana – Ekumenskog reda malteških vitezova, za obnovu bunara uručio je prigodne spomen-plakete

Gospin kip dar je dr. Ivana Išpanovića, rodom Kaćmarca

Bunar je obnovljen materijalnom potporom malteških vitezova i mjesne samouprave

Pjevački zbor nastavnika mjesne osnovne škole

ljanje ostvareno je zalaganjem Lajosa Búcsúa, rodom Kaćmarca. Tom je prigodom najzaslužnijima uručio prigodne spomen-plakete. Ako ne postoji zajednica, ako nema zajedništva, onda je suvišno graditi crkvu, graditi kapelicu. Posljednje godine nam svjedoče da Kaćmarci čine pravu zajednicu. Naša je zajednička zadaća da ovo mjesto oživimo, da ono postane redovitim hodočastištem, te da sličnim zajedništvom radimo na bogaćenju naselja – istaknuo je načelnik Endre Pál.

Povijest bunara ukratko je prikazao dr. László Nebojszki, autor izdanja „Kaćmarska Vodica”. Kako uz ostalo reče, nakon Gospina ukazanja i izvora već oko 1840. godine na ovo mjesto počeli su dolaziti vjernici, hodočasnici, bunjevački Hrvati, Nijemci i Mađari, koji su na različitim jezicima, ali zdušno molili za zagovor Blažene Djevice Marije. Prvo je postavljena samo Gospina slika, zatim je 1866. sagrađena prva, a 1885. druga i veća

kapelica. Zahvaljujući dobrovoljnom prilogu i pomoći Ivana Latinovića, bunar na kaćmarskoj Vodici sagrađen je 1886. g., a iste je

Dio okupljenih vjernika na posvećenju bunara

godine povodom blagdana Male Gospe, 8. rujna, posvetio ga tadašnji župnik Ede Navratil. Obnova je urađena prema nekadašnjem stanju. Pošto je opala razina podzemnih voda, 1905. godine bunar je obnovljen. Poslije I. svjetskog rata, nakon ustanovljenja trianonskih granica, opao je broj hodočasnika, kaćmarska Vodica je postala mjesnim svetištem. Tako je bilo i poslije II. svjetskog rata, zbog blizine granice. Zanimljivo je da kapelica i bunar nisu razoreni odmah 1950-ih, nego 1960-ih godina. Nakon demokratskih promjena kapelica je obnovljena, a zatim i posvećena 2006. godine. Obnovljeni bunar nakon toga predali su predstavnici Jeruzalemskoga nezavisnog viteškog reda Svetog Ivana – Ekumenskog reda malteških vitezova. Na bunaru je postavljena trojezična spomenploča s kratkim povijesnim prikazom kaćmarske Vodice, kapelice i bunara. Gospin kip dar je dr. Ivana Išpanovića, rodom Kaćmarca.

Svečanost su prigodnim kulturnim programom na tri jezika uljepšali učenici i nastavnici mjesne škole. Program je otvoren kazivanjem stihova Kate Ivanković Molitva Mariji, nakon čega je pjevački zbor nastavnika izveo nekoliko duhovnih i narodnih pjesama na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku.

Susret Kaćmaraca, hodočasnika, gostiju i uzvanika nastavljen je druženjem i zajedničkim ručkom pod velikim šatorom, a u popratnom programu okupljene su zabavljali Omladinski puhački orkestar „Forgó Zoltán” iz Biki i te Hrvatski pjevački zbor iz Tukulje. Poslije su s mjuziklom nastupili članovi Kazališta bajske mladeži, a upriličeno je i otvorenje izložbe slika tekstilne umjetnice Katalin Láng-Miticzky, koja je postavljena u vijećnici načelničkog ureda.

Tekst i slika: S. B.

SUHOPOLJE – Na ovogodišnjoj smotri folklor „Golubica bijela“, 7. kolovoza, nastupili su i orkestar lukoviškoga KUD-a „Drava“ i barčanski KUD „Podravina“. Riječ je o trećom smotri s tim nazivom i odazvalo joj se šest KUD-ova sa 180-ak sudionika.

SALANTA – U organizaciji tamošnje Seoske i Hrvatske samouprave, 3. rujna organizira se tradicionalni, već osmi, Dan sela kod obližnjeg umjetnog jezera. Dan počinje u prijepodnevnim satima revijalnim kuhanjem, dječjim programima, te programima za odrasle, džudo prezentacijom – kažu salantski načelnik Zoltán Dunai i predsjednik Hrvatske samouprave Mijo Štandovar. U domu kulture s početkom u 18 sati upriličuje se projekcija filma na hrvatskom jeziku naslova „Salanta '80-ih godina“ što su ga snimili Anica Goršić i Ivo Pavić. Nakon toga slijedi svečani program uz nastup djece iz salantskog vrtića, KUD-a „Cserhája“, KUD-a „Marica“, Ženskoga pjevačkog zbora „Snaše“ iz Pogana, KUD-a „Misina“ iz Pečuha. Na večernjoj zabavi svira „Podravka“, a neće izostati ni vatromet.

Kajkavski jezik, književnost i kultura kroz stoljeća

Hrvatska udruga Muži zagorskog srca iz Zaboka i Društvo za kajkavsko kulturno stvaralaštvo iz Krapine priređuju u Tjednu kajkavske kulture jubilarni 10. znanstveni skup s međunarodnim predznakom pod nazivom „Kajkavski jezik, književnost i kultura kroz stoljeća“. Skup će se održati u dvorani Pučkog otvorenog učilišta u Krapini 5. rujna. Među istaknutim predavačima je i prof. dr. sc. István Lőkös koji će izlagati: O kajkavskom prepjevu 42. psalma kralja Davida prema mađarskom predlošku. Bit će to prilika i za predstavljanje zbornika „Kajkavski u povijesnom i sadašnjem obzoru – II. i III.“ te knjige „Ezopuševih basen“ Ignaca Kristijanovića.

Ribolovci osim dobrog ulova vole i pajaše

Serdahelsko ribolovno društvo bilo je domaćinom međunarodnoga ribičkog natjecanja na Danu naselja mjesta. Opet su se sastali ribiči s obje strane Mure, pa i iz Gradišća, da razmijenje iskustva, da kušaju pomursku riblju juhu, gibanicu, te da se ponovno druže. Bilo je tu poznatih lica iz Goričana, Kotoribe, Svete Marije, Prisike, Kaniže, Mlinaraca i Serdahela. Natjecanje je ovaj put priređeno na prekrasnoj staroj šljunčari, gdje ima dovoljno mjesta za sve ribiče. Prijavilo se 11 družina u kojima su ribu lovile po tri osobe. Natjecanje je organizirano i za djecu, njih se prijavilo. desetero.

Ladislav Markan, predsjednik, s pobjedničkom družinom

Natjecanje je započelo već u pola sedam kada su odabrana mjesta, naznačeni su sektori, a prije negoli je započelo hranjenje i umakanje udice u vodu, Ladislav Markan, predsjednik Društva, pozdravio je sudionike natjecanja, zahvalio svima na odazivu i izvijestio ih o propisima natjecanja.

Natjecanje se odvijalo prema pravilima međunarodnog europskog standarda po sektorima, iz raznih družina ribiči su bili podijeljeni po sektorima i po tome su izvukli mjesta. Lovilo se samo s plovkom i udicom, tri sata zatim je slijedilo mjerenje rezultata. Ribiči toga dana nisu bili zadovoljni jer prema njihovim iskustvima, ribe toga dana nisu grizle kako se očekivalo, no ipak je bilo družina koje se nisu žalile, tako ni druga družina ŠRD Smud iz Goričana: Ivan Gudlin, Davor Ružić

i Josip Švenda. Drugo je mjesto pripalo ŠRD-u Otpisani, a treće prvog družini ŠRD Smud. Podijeljene su nagrade za najuspješnije ribiče po sektorima. U sektoru A to je bio Marijan Mutak, u sektoru B Davor Ružić, a u sektoru C Željko Sabolić. Najviše ribe ulovio je Davor Ružić iz Goričana, 5,37 kilograma. Gospodin Ružić odmah je poslao sms poruku svojoj supruzi o dobrim rezultatima. Inače on nije prvi put na natjecanju, kaže da se vrlo dobro osjeća u serdahelskom društvu i da se i on raduje kada serdahelski ribiči odlaze u Goričan na slično natjecanje i druženje.

Dodjela nagrada nije izostala ni u dječjoj kategoriji. Imena svih njih treba navesti jer su hrabro ustali u zoru kako bi mogli sudjelovati na natjecanju: jedina djevojka Fani Kutaši, Kristof Novak Roland Andrašek, Blaž Balažin, Dominik Novak, Dominik Balažin, Patrik Tot, Dominik Svarcz, Erik Hegeduš, Dominik Šimon. Prvo je mjesto osvojio Patrik Tot, drugo Dominik Novak, a treće mjesto Kristof Novak.

Beta

Druženje nakon natjecanja

DONJI KRALJEVAC – Od 2. do 4. rujna održat će se 6. međunarodni voćarski sajam. To je prigoda za promicanje poljoprivrednika, predstavljanje novosti u proizvodnji, ali i za uspostavu poslovnih veza. Na sajmu će se osim prezentacijsko-prodajnog dijela održati i niz predavanja i savjetovanja, a na njima će sudjelovati i predavači iz Hrvatske, Srbije, Austrije i Švicarske. Drugog dana sajma održat će se i Kulturno-umjetnički program u sklopu EU projekta «Priateljstvo bez granica putem zajedničkih vrijednosti», na kojem će nastupiti KUU iz Zalaszentgrota, Hévíza, Čazme i Donjega Kraljevca.